

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Argumenta contendentia, ex operatione Dei inferri intimam ejus
cum rebus omnibus præsentiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

ratione Immensitatis, non operationis.

V. *Æquè ex cognitione, ac operatione, infertur Deum esse rebus omnibus intimè præsentem.*

Uterius, secundum hunc argumentandi modum, æquè ex cognitione Dei, atque ex ejusdem operatione, infertur Deum esse rebus omnibus intimè præsentem. Sic enim eadem formâ argui potest, is cui rerum omnium, etiam secretorum cordis, cognitio comprehensiva debetur, scientiam habet infinitam, scientia autem infinita infert essentiam infinitam, hæc immensitatem, ergo ex scientiâ Dei infertur intima ejus in omnibus rebus præsentia, cum tamen scientia, secundum omnes, propinquitatem cum objecto non requirat.

VI. *Creatura divinitus agere potest in distans, ergo à fortiori Deus.*

Secundò pro hac sententiâ asserente, non rectè ex operatione inferri intimam Dei cum rebus omnibus præsentiam facit communis Scholasticorum sententiâ, qui affirmant posse creaturam divinitus, seu ut instrumentum à Deo elevatum, agere in distans; ergo à fortiori id poterit Deus, quantum ad naturam actionis. Quare, ut rectè Tannerus hic, Disp. 2. q. 4. dub. 2. num. 6. si Deus, habens infinitam vim agendi, certo tantum loco per impossibile, in sole ex. gratia, vel Cælo Empyreo existeret, posset nihilominus rem aliquam à Cælo distantem producere, nihil producendo in medio.

SECTIO TERTIA.

Argumenta contendentiâ, ex operatione Dei inferri intimam ejus cum rebus omnibus præsentiam.

I. *Majorem arguit perfectionem, posse agere in distans.*

OBJICIES primo: majorem arguit perfectionem, ita operari, ut abesse nequeat à re, quam producit: ergo de Deo, cui optima quæque, & perfectissima tribuenda sunt, hoc affirmandum. Resp. negando antecedens; imò majorem perfectionem denotat, ut causâ in agendo sit à contactu, seu propinquitate cum passio penitus independens, nullosque sibi hac in parte limites habeat præscriptos, nec medium ad operandum requirat, sed nullo interjecto possit actionem & concursum in quacunque distantia trajicere. Sicut majorem in Angelo, secundum omnes, arguit perfectionem, moveri posse motu discreto, seu ita ut non transeat per medium, quàm si moveri solum possit motu continuo, prius scilicet loca propinqua pertranscundo, quàm pertingere queat ad remota.

Declaratur motu discreto Angeli.

II. *Immensitas est summa perfectio, sed non rectè infertur ex productione creaturâ.*

Arguit quidem perfectionem in Deo, esse eum ubique, & habere Immensitatem; idque, ut sect. præcedente ostendi, est ei planè necessarium; hoc tamen ex operatione præcisè non deducitur, imò majorem, ut dixi, arguit, per se loquendo, perfectionem, in operando non dependere à medio, sed posse operari in distans, etiam si nihil producat in spatio interjecto. Unde Aristoteles, ut sect. præcedente, num. 2. dictum est, Deum unius cæli supremi ambitu contineri, indeque res omnes influxu suo producere & conservare, Universumque administrare affirmabat, & hoc quandam præ se ferre dignitatem & perfectionem asserbat. Licet verò in eo erraverit, ut, loco citato ostendi, quod Deum certo loco definitur, ad hoc tamen deservit hæc Philosophi sententiâ, ut ostendamus intimam Dei cum rebus omnibus præsentiam, lumine naturæ ex ejusdem operatione non convinci, & perfectionem quandam, per se loquendo, præ se ferre, non egere medio ad operandum, sed posse

agere in distans, & causalitatem atque influxum, etiam in remota immediatè trajicere.

Objicies secundò loca quædam Scripturæ, & inprimis illud Psal. 138. v. 10. *Si ascendero in cælum, tu illic es; si descendero in infernum, ades; si sumpsero pennis meas diluculo, & habuero in extremis maris; etenim illic manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* At sanè hic locus Scripturæ non probat Deum esse rebus creatis intimè præsentem, sed ad summum esse illis proximè applicatum; sic enim inter homines videmus, ut quis alium de loco in locum deducat, non esse necessarium, ut sit illi intimè præsens, sed sufficere ut sit ei proximus, manûque ejus apprehensâ, huc illuc ipsum moveat, licet cum eo non penetretur.

III. *Explicitus locus illo Scripturæ, Si ascendero in cælum, &c.*

Adde, ne quidem hujusmodi propinquitatem ex hoc Scripturæ testimonio probari; per manum namque hoc loco, ut ait, S. Hieronymus, & S. Chryostomus, idemque exultimat Card. Bellarminus, & alii, non intelligitur physica Dei potentia, & operatio, sed intentionalis, seu Dei providentiâ, per quam rerum omnium, ubicunque fuerint, curam gerit. Unde totus ille Psalmus agit de cognitione ac providentiâ Dei, ut legenti constabit.

IV. *Alia loci illius interpretatio.*

Alius Scripturæ locus ad probandum, ex operatione Dei ostendi intimam illius cum rebus omnibus præsentiam, desumitur ex Act. 17. v. 27. ubi de Deo loquens ait Apostolus, *Non longè est ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, & movemur, & sumus.* At sanè hic locus minus probat quàm præcedens: primò enim dici mihi posse videtur, particulam, *In*, non denotare causalitatem, seu actionem Dei, esse nobis, vitam, & motum dantis, sed solum præsentiam, quasi diceret, Deus non longè à nobis abest, utpote cui intimè præsentem vivimus, movemur, & sumus: sicut si quis diceret, aer est undique diffusus, in quo nimirum homines, & reliqua animalia existunt, vivunt, & moventur.

V. *Quo pacto intelligendū sit illud, Non longè est ab unoquoque nostrum, &c.*

Siquis verò intelligendum hunc locum putet de concursu & operatione Dei, qua nobis vitam, motum, & esse tribuit, & particulas illas *In ipso* idem esse velit, ac *per ipsam*, dico intentum Apostoli eo loco esse, per operationem & concursum Dei, probare non physicam Dei præsentiam, sed intentionalem, seu quòd facile cognosci possit, & ex effectibus innotescere, ideoque non longè abest à cognitione nostrâ, cum *in eo*, hoc est, per eum, seu illo conservante, vivamus, moveamur, & sumus; sicque ejus existentia & notitia nobis ex rebus, quas oculis cernimus, & manibus tractamus, reddatur quodammodo palpabilis. Hoc ergo nomine reprehendit Athenienses, quòd cum Dei cognitio sit adeò facilis ex effectibus, eum tamen ignorarent, & aram erigerent IGNOTO DEO: ut latius Dixi in Philosophia, Disp. 36. Phys. sect. 3. n. 1. & 2. quo etiam modo hunc locum explicat Pater Vasq. 1. p. d. 28. c. 4. num. 14. & Lorinus in c. 17. Act. v. 27. & alii.

VI. *Locus illo Act. 17. non probat præsentiam Dei physicam, sed intentionalem.*

Objicies tertio: si Deus, quantum est ex vi actionis, agere queat non immediatè *immediatione suppositi*, seu ita, ut rei quam producit, non sit proximus, ergo & agere potest non immediatè *immediatione virtutis*, seu non influere in res omnes per se immediatè, sed per rem aliquam creatam, opinioque Durandi sustineri poterit, dicentis Deum ad res omnes creatas immediatè non concurrere.

VII. *Dicitur: si Deus agere possit non immediatè immediatione suppositi, ergo & virtutis.*

Resp. negando consequentiam: tum quia non adeò perfectè res creatæ à Deo dependenter; tum quia Deus non adeò plenum & perfectum haberet in res omnes dominium; tum ob alias causas quas attuli

VIII. *Cur Deus agere nequeat, nisi immediatè immediatione virtutis.*

attuli Disp. 28. Phys. sect. 1. & secundâ. Adde, ut Deus agat immediatè *immediatione suppositi*, non requiri ut sit rei, quam producit, intimè præfens; sed sufficere, quòd ei immediatè conjungatur: sicut ignis immediatè *immediatione suppositi* agit in lignum sibi applicatum, cum quo tamen intimè non penetratur. Unde, hinc nullum deducitur argumentum ad operandù non immediatè *immediatione virtutis*.

SECTIO QUARTA.

Utrum Deus ita ubique diffusus sit, ut etiam existat in spatio imaginariis.

I. REM hanc fusè in Philosophia discussi, Disp. 33. Phys. sect. 4. sed cum eam à Theologis hoc loco passim disputari videam, non existimavi in præsentì omittendam.

II. Inprimis itaque, dari spatium imaginarium probavi Disp. illâ 33. Phys. sect. 2. conditionesque ad illud requisitas ibidem recensui. Variis insuper hoc spatium explicandi modis rejectis, ostendi in negatione situm esse, vel simpliciter, siquis illud in negatione Chimere, Hippocervi scilicet, aut Trigelaphi, in infinitum secundùm diversas partes heterogeneas, easque intollibiles diffusâ constituere velit (quod mihi modò non videtur improbabile) vel si hoc cuiquam minùs placeat, mundumque realem nihil cum entibus rationis, eorumve negationibus habere velit commercii, (quod ibidem sect. 1. num. 9. insinuavi) dicere poterit spatium imaginarium constari ex variis partibus non tollibilibus ubicationum realium, ut loco citato, sect. 2. præcipuè num. 6. & 7. declaravi.

III. Porro, dari hujusmodi negationes, easque secundùm diversas partes heterogeneas in infinitum esse diffusas, ostendi Disp. 18. Log. sect. 9. & d. 33. Physica, sect. 2. num. 3. & 4. quæ hic, utpote merè Philosophica, non sunt repetenda.

IV. Prima igitur sententia negat Deum in spatio imaginariis supra cælos existere. Ita S. Bonav. in 1. d. 37. à nonnullis tamen citatur pro contrariâ sententiâ: Scotus ibidem, q. 17. quem sequitur Faber in 1. Disp. 52. cap. 3. Vasq. 1. p. d. 29. c. 2. Granado 1. p. d. 3. sect. 2. Fasolus 1. p. q. 8. a. 2. d. 3. Moncæus d. 1. c. 2. Meratius 1. p. d. 3. sect. 1. & 4. Oviedo Controv. 15. Phys. pu. 3. num. 3. Tanneus 1. p. disp. 2. q. 4. dub. 4. quamvis hic quaestionem videatur facere de nomine. Idem dicere debent Thomistæ: cum enim spiritum non aliter asserunt esse in loco, quam per operationem transeuntem quam circa rem corpoream exercet, sequitur apertè, Deum in vacuo, aut spatio illis imaginariis supra cælum Empyreum esse non posse.

V. Secunda sententia affirmat Deum esse in spatio imaginariis: ita Major in 1. d. 37. q. 2. & in 2. d. 1. q. 1. Sotus lib. 4. Phys. q. 2. Cajet. in cap. 22. Joann. Bannez 1. p. q. 8. a. 2. Suarez d. 30. Met. sect. 7. num. 30. Fonseca lib. 5. Metaph. cap. 15. q. 9. sect. 4. Molina 1. p. q. 8. a. 2. d. 3. Valentia 1. p. q. 8. p. 1. Arrubal d. 11. c. 6. Gammachæus 1. p. q. 8. c. 2. Becanus c. 6. q. 2. Lessius de Perfecte Divin. l. 2. c. 2. Hurtado d. 14. Phys. sect. 4. Arriaga d. 14. Phys. sect. 4. num. 69. Raynaudus d. 7. q. 1. a. 6. Smisingus d. 5. q. 2. Albertinus in Prædic. Ibi, q. 2. Huic etiam sententiæ favet S. Thomas quodl. 11. a. 1. ubi ait, *Deum non tantum esse in his quæ sunt, sed etiam quæ possunt imaginari*.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

Hanc etiam sententiam, ut refert Augustinus Eugubinus lib. 4. perenni Phil. c. 1. & 2. docuerunt Plato, & alii plerique ex antiquis Philosophis. Ad quam rem appositè Hermes Ægyptiorum Legislator, Deum *Circulum* esse dicebat, *cujus centrum ubique est, circumferentia nusquam*. Unde; Deum non intra mundum tantum existere, sed supra cælum in immensum diffundi, existimabat.

Mihi hac in re multo semper probabilior visa est secunda sententia: cum cujus proinde auctori- bus dico, Deum in infinitis spatio imaginariis supra cælum existere. Probatur primò ex illo Job cap. 11. vers. 8. ubi de Deo loquens, sic habet: *Excelsior cælo est*; & secundùm communem Interpretum sensum sermo illic est de immensitate Dei. Hoc etiam probat, quòd canit Ecclesia, *Quem totus non capit orbis*: censet ergo Deum per suam immensitatem diffundi ultra orbem, estque intimè præfentem & penetratum actu cum spatio illis imaginariis, supra cælum Empyreum in immensum protentis.

Hoc ipsum sæpè testantur Patres, qui ex illo Job, & similibus Scripturæ locis docent, *Deum esse intra omnia, & extra omnia, intrinsecum, forinsecum, circumfusum, &c.* Qui loquendi modi reperiuntur apud S. Hieronymum in cap. 66. Isaie v. 1. S. Augustinum in appendice de Essentia Divin. & alios. Sanctus etiam Dionysius de Div. Nominib. cap. 1. *Deus*, inquit, *in cælo est, atque in terra, in mundo, circa mundum, supra mundum, & supra cælum, &c.* & cap. 9. sic habet: *Deus extrinsecus supra omnem magnitudinem funditur, & supra extenditur*. Consonat his S. Gregorius Homil. 17. in Ezechielem: *Deus*, inquit, *est interior, & exterior, replendo interior, circumdando exterior*. Ergo Deus secundùm S. Dionysium, est *supra cælum*, secundùm S. Gregorium, totum hoc Universum *circundat*, ac demum secundùm S. Hieronymum & S. Augustinum, est *extra omnia circumfusus*. Ex quibus apertè constare videtur, hanc fuisse mentem & communem sensum sanctorum Patrum; tam clarè enim his locis loquuntur, ut de eorum mente dubitare nemo possit, nec aliter eos intelligere, nisi eorum verba in peregrinos & improprios sensus distortuendo, dicunt namque Deum actu supra cælos existere.

Ratio verò est primò: Deus enim actu est immensus; ergo actu existit in infinitis spatio imaginariis extra cælum, in immensum protentis; esse quippe actu immensum, est esse actu in infinitum diffusum, ac talem habere præsentiam, ut re aliqua supra Cælum Empyreum creatâ, Deus ipso factò esset ei præfens, intimèque cum eâ penetratus.

Secunda hujus rei ratio est: si enim homo quispian supra cælum Empyreum ita collocaretur, ut pedibus illud tangeret, (quod de Humanitate Christi passim dici solet) posset Deus corpus illius hominis annihilare, nullâ in ejus animâ, factâ quoad locum mutatione; ergo anima illa esset in spatio imaginario, ergo & Deus; esset enim animæ illi intimè præfens, ergo eodem loco esse posset, licet nulla ibi esset anima.

Ratio est tertio: nullo enim fundamento negaretur, posse Angelum vel primò creari supra cælum, uno alteròve palmo, aut ulnâ à cælo distantem, vel saltem in cælo creatum posse illic se pro libito conferre; ergo illic de factò est Deus, imò in immensum supra cælum diffusus; Angelus namque posset in quacunque distantia à cælo Empyreum, ulterius & ulterius in infinitum creari, ergo & Deus potest remotius & remotius in infinitum in illo Angelo existere, ergo & existere hoc modo potest sine.

VI. Deum esse in spatio imaginariis dicebant Philosophi.

Hermes Trismegistus.

VII. Deum actu esse in spatio imaginariis.

VIII. Patres Deum asserunt in spatio imaginariis existere.

IX. Ratione ostenditur, Deum esse in spatio imaginariis.

X. Secunda hujus rei ratio.

XI. Angelus existere potest supra cælum, Ergo illic de factò existit Deus.